Bijlage VIII Reactie op pilots 'Code Rood'

Zoals de minister van Veiligheid en Justitie in zijn brief van 21 november 2011[1] heeft aangegeven vindt het kabinet een verscherpte aanpak noodzakelijk voor recidiverende daders en daders van 'intimate terrorism'[2]. Dit zijn immers de daders van de ernstigste vorm van geweld in huiselijke kring, die structureel geweld plegen. In verband met de ernst van de situatie is deze aanpak bestempeld met 'code rood'.
Bij de aanpak van ernstige vormen van geweld in huiselijke kring gaat het om complexe zaken, waarbij meerdere factoren tegelijk een rol spelen en in sommige gevallen meerdere personen binnen een gezin aandacht vragen. De aanpak van deze groep sluit daarmee goed aan bij de focus van de Veiligheidshuizen. Door middel van een pilot in een aantal Veiligheidshuizen is hiervoor een gerichte aanpak ontwikkeld, waarbij het zowel kan gaan om een strafrechtelijke aanpak als het actiever inzetten van zorg. De pilot heeft in 2012 plaatsgevonden in de Veiligheidshuizen Brabant Zuidoost (locatie Eindhoven), Enschede en Noord-Limburg. De eindrapportages vindt u in de bijlagen. Hieronder treft u een uitgebreide reactie aan van de minister van Veiligheid en Justitie op de resultaten van de pilot.

<u>Verloop van de pilot</u>
In 2011 is gestart met de voorbereiding van de pilot. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid is veel tijd besteed aan het definiëren van de groepen ernstigste daders en in de ontwikkeling van een risicotaxatie-instrument. Dit instrument helpt betrokkenen om een inschatting te kunnen maken van de ernst van de situatie.
Naast afspraken over de definities en het risicotaxatie-instrument is ook afgesproken om alle meldingen van geweld in huiselijke kring in de pilot mee te nemen, dus zowel meldingen bij de politie als bij hulpverleningsinstanties.

<u>Uitkomsten</u>
Zoals in bovengenoemde brief van 21 november 2011 aangekondigd, stonden in de pilot drie vragen centraal die hieronder worden beantwoord.

a. *Zijn er naast de gedefinieerde groepen daders (recidiverende daders en daders van 'intimate terrorism') nog andere groepen te bestempelen als Code Rood-groep?*
   Het antwoord luidt bevestigend. Het gaat dan om acute situaties, waarbij onmiddellijk moet worden ingegrepen; bijvoorbeeld een vader die dreigt om zijn vrouw en kinderen te doden. Ook een dergelijke casus is een Code Rood-situatie, die in de pilot is meegenomen. Overigens is gebleken dat de groepen elkaar ook vaak overlappen: daders van 'intimate terrorism' blijken bijvoorbeeld ook te recidiveren. En soms gaat het dan ook nog om een acute situatie.

b. *Hoe zijn in het Veiligheidshuis Code Rood-meldingen geselecteerd?*
   Dit is gebeurd met behulp van het ontwikkelde risicotaxatie-instrument. Dit instrument is een combinatie van het risicotaxatie-instrument dat voor het tijdelijk huisverbod wordt gebruikt en elementen uit de ODARA (Ontario Domestic Assault Risk Assessment: een wetenschappelijk getest instrument). Een risicotaxatie- instrument helpt om het risico in te schatten. De praktijk wijst echter ook uit dat het lastig is om op basis van alleen de 'papieren informatie' een inschatting te kunnen maken. Het instrument is vooral bedoeld om ernstige situaties vroeg te kunnen signaleren. In de pilot is echter gebleken dat een goede inschatting van het risico alleen kan plaatsvinden nadat door partijen is gesproken over de casus. De op deze wijze verrijkte informatie biedt een goede basis voor het bepalen van de veiligheidssituatie.

c. *Is het mogelijk om een verscherpte aanpak te ontwikkelen voor Code Rood-zaken?*
   Ja, dit is gebleken uit onderstaande punten.

---

[1] Kamerstukken II, 2011–2012, 28345, nr. 116
[2] Daders van 'intimate terrorism' gaat het erom hun slachtoffers te domineren door controle en macht uit te oefenen met veelal eenrichtingsverkeer van ernstig geweld van man op vrouw.

Gerichte screening van alle zaken van geweld in huiselijke kring
Zoals hierboven aangegeven zijn alle meldingen van geweld in huiselijke kring in de pilot meegenomen, dus zowel meldingen bij de politie als bij hulpverleningsinstanties; deze meldingen zijn alle gescreend met behulp van het risicotaxatie-instrument. Daarmee is gedurende de pilotperiode in principe geen zaak van geweld in huiselijke kring aan de aandacht ontsnapt. Wat opviel, was dat er zaken werden besproken die niet eerder in beeld waren bij andere instellingen; dit gold met name voor door de GGZ ingebrachte zaken.

Sneller en gerichter handelen
Doordat frequent een multidisciplinair casusoverleg plaatsvond konden de casussen snel en goed worden geanalyseerd. Daardoor was het mogelijk, afhankelijk van de ingeschatte ernst van de situatie, snel te handelen. Afspraken over de aanpak konden snel gemaakt worden, de lijnen waren kort. De mogelijke interventies konden gezamenlijk besproken worden en daarmee beter op elkaar worden afgestemd.
Daarbij was sprake van een geïntegreerde aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling om betere hulp en begeleiding te kunnen bieden aan alle leden van het gezin. Per melding werd maatwerk toegepast: bekeken werd welke veiligheidsmaatregelen getroffen moesten worden en welke specialistische behandeling geboden was.

Er vindt kruisbestuiving plaats door face to face samenwerking
In de pilot werden professionals uit verschillende disciplines bijeen gebracht om (vroeg)signalering, screening en behandeling beter en eerder te kunnen inzetten. Politie, OM, (forensische) GGZ, verslavingszorg, reclassering, maatschappelijk werk en gemeente waren vertegenwoordigd; GGZ en verslavingszorg zijn partijen die bij het reguliere casusoverleg in een Veiligheidshuis niet altijd, vanzelfsprekend, aansluiten. Dit was dus een duidelijke winst.
Het creëren van een gezamenlijk casusoverleg is door alle deelnemers van de pilot als zeer prettig ervaren. De professionals leerden van elkaar en ontwikkelden samen deskundigheid bij de aanpak van soms zeer complexe zaken. Er ontstond een gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel om casussen op te pakken: de keten werd gesloten.
Met name de bijdrage van de GGZ (zowel de reguliere als de forensische GGZ en de verslavingszorg) werd als verrijkend en waardevol ervaren. Dit gold vooral ten aanzien van de groep daders van 'intimate terrorism'; deze zeer complexe doelgroep werd vaak via de GGZ aangedragen in het casusoverleg.

Kinderen komen door de aanpak sneller in beeld
Bij het merendeel van de zaken die in de pilot zijn behandeld, waren kinderen betrokken, of omdat zij zelf slachtoffer waren van mishandeling of omdat zij getuige waren van ruzie en gewelddadig gedrag tussen hun ouders of andere gezinsleden. Door de snelle en gerichte aanpak via het casusoverleg kon in gevallen waar kinderen bij betrokken waren eerder geïntervenieerd worden. In gevallen waarbij sprake was van het niet accepteren van hulpverlening, maar wel kinderen aanwezig waren, werd dit door Bureau Jeugdzorg opgepakt. Tijdens de pilot werden ook meer onder toezichtstellingen opgelegd.

Kanttekeningen
De deelnemers aan de pilot waren allen zonder uitzondering enthousiast over de pilot. De gebruikte aanpak van geweld in huiselijke kring had een toegevoegde waarde. De zaken die aangemeld werden waren zeer ernstig en zouden voor een aanzienlijk deel niet vanuit een ketenaanpak zijn aangepakt, doordat er eerder geen gezamenlijk zicht was op deze zaken. De inbreng van de verschillende partners zorgde voor een grote mate van deskundigheid: het geheel was meer dan de som der delen.
Toch is er ook een aantal kanttekeningen:

- *De effectiviteit van de aanpak is afhankelijk van de motivatie van ketenpartners*
  De snelheid van de doorgang van de casus in de keten bepaalt mede het effect van de aanpak. Tijdens de pilot is gebleken dat niet alle organisaties dezelfde prioriteit konden geven aan Code Rood-zaken. Bij de start van de pilot kwam het bijvoorbeeld geregeld voor dat er geen vast aanspreekpunt was binnen een organisatie. Uiteindelijk zijn daar goede afspraken over gemaakt. Het geven van dezelfde prioriteit aan Code Rood-zaken is een voorwaarde om de aanpak succesvol te maken. Het hebben van een vast aanspreekpunt

heeft daarbij een grote meerwaarde. In de ketensamenwerking ziet men echter dat bezuinigingen zorgen voor een terugtrekkende beweging van ketenpartners. Daarnaast wil een aantal organisaties niet vanzelfsprekend deelnemen aan het Code Rood-overleg omdat productfinanciering daaraan in de weg staat. Productfinanciering bemoeilijkt met name de samenwerking met de GGZ, de Reclassering en Bureau Jeugdzorg.

- *Privacy*
  In de pilotregio's is tussen alle verschillende partners informatie gedeeld over gezinnen of personen. Daarbij is gewerkt met privacyconvenanten voor de uitwisseling van deze gegevens. De pilotregio's gaven aan niet altijd voldoende zeker te zijn over wat kan en wat mag bij het delen van informatie.
  Vanuit het Programma Veiligheidshuizen zijn er verschillende lopende activiteiten die, in samenhang, moeten resulteren in een juridisch houdbare en praktische werkwijze voor gegevensuitwisseling binnen Veiligheidshuizen.

Vervolg
De pilot mag een succes worden genoemd. De goede samenwerking tussen ketenpartners die elkaar voorheen niet regulier zagen en het daardoor snel en slagvaardig reageren zijn de belangrijkste uitkomsten. Daarom wordt er naar wegen gezocht om de gevonden aanpak breder te verspreiden en te borgen; het zou immers jammer zijn om het mooie resultaat als een nachtkaars te laten uitgaan. Momenteel is sprake van nog andere ontwikkelingen die raken aan de Code Rood-aanpak, bijvoorbeeld de ZSM-werkwijze van het OM en het Landelijk Kader Veiligheidshuizen. In de komende periode wordt bezien hoe deze ontwikkelingen op elkaar afgestemd kunnen worden, zodat de resultaten van de Code Rood-pilot behouden kunnen blijven.